

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лідерство у міжнародних відносинах
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна
Курс / семестр	2/4
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни є освоєння студентами основних понять та категорій курсу, концепцій та закономірностей в процесі становлення лідерів, формування у студентів науково-коректного уявлення про феномен політичного лідерства.

Основними **завданнями** вивчення студентами дисципліни «Лідерство у міжнародних відносинах» є:

ознайомити студентів з концепціями лідерства;

з'ясувати роль і місце політичного лідерства в політичній системі, дослідити особливості його функціонування в сучасному політичному світі;

ознайомити з першоджерелами світової та української політичної думки щодо вивчення політичного лідерства;

проаналізувати формування та розвиток основних теорій політичного лідерства;

виокремити основні тенденції розвитку політичного лідерства в Україні та інших країнах світу.

Компетентності

Інтегральна компетентність Здатність аналізувати та розв'язувати складні спеціалізовані задачі та компетентність практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

ЗК1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК5 Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав

СК10 Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК 11 Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

Програмні результати навчання

РН03. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних,

економічних і правових теорій та концепцій.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Сутність політичного лідерства	<p>Знати поняття «політичного лідерства» (центр групових інтересів, прояв особистісних рис, мистецтво досягнення згоди, дія й поведінка, іструмент досягнення мети або результату, взаємодія, уміння переконувати, здійснення впливу, ставлення до влади, диференціація ролей, ініціація або введення дос труктури). Феномен лідера як визнання природних відмінностей людей. Принцип лідерства як правило діяльності суспільних груп, що формує тип владних відносин між групами. Інститут лідерства як ієрархічний спосіб організації політичного життя суспільства.</p> <p>Визначати загальні характеристика політичного лідера: біологічні, психологічні, потяг до влади, джерела керівництва, політична активність, ставлення до власної компетенції.</p> <p>Аналізувати домінування та підкорення як основа лідерства. Влада, вплив і механізми впливу лідера на підлеглих. Основні компоненти політичного лідерства (соціальні умови та фактори, індивідуально-психологічні властивості лідера, ресурси або засоби для політичної діяльності). Лідерство та керівництво.</p>	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Концептуальні основи дослідження проблем політичного лідерства	<p>Характеризувати теоретико-методологічні основи дослідження проблем політичного лідерства. Історичний, інституційний, системний, структурно-функціональний, типологічний методи. Сучасні методи дослідження політичного лідерства (біхевіоральний, метод експертних оцінок, коменікативний метод, метод моделювання. Специфічні методи: порівняльний, феноменологічний, герменевтичний, цивілізаційний, соціологічний.</p>	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

		<p>Міждисциплінарний підхід. Специфіка політологічного підходу до проблем лідерства.</p> <p>Ознайомитися з основними джерелами теорій політичного лідерства. Релігійні джерела. Концептуально-історичні витoki (Геродот, Фулідід, Плутарх). Філософські витoki (Платон, Арістотель). Соціально-історичні джерела. Н.Макіавеллі про політичне лідерство. Проблеми верховної влади в поглядах Т.Гоббса. Роль особистості для німецької держави в розумінні Г.Гегеля. Марксистська методологія політичного лідерства. Т.Карлейль про людину-героя. Концепція надлюдини Ф.Ніцше. Концепція політичного лідерства М.Вебера. Ж.Блондель і «Політичне лідерство».</p> <p>Розглянути умови формування науки про правителів у вітчизняній науці. «Слово Даниїла Заточника». Обґрунтування абсолютизму в працях Й.Волоцького і Ф.Псковського. Розуміння ролі особи в історії О.Герценом. Ідеолог бланкізму П.Ткачов. Теорія «героїв і натовпу» М.Михайловського. М.Сперанський. П.Струве. Соціальний ієрархізм (М.Бердяєв, С.Франк, П.Сорокін, М.Тимашев), «Неомонархізм (І.Льїн, П.Флоренський).</p> <p>Окреслити ідеї політичного керівництва та лідерства в українській думці (Г.Габ'янка, Д.Бантиш-Каменський, М.Костомаров, М.Даргоманов, М.Грушевський, В.Винниченко).</p>	
3.	Тема 3. Психологічні аспекти дослідження особи політичного лідера	<p>Визначити основні напрямки психологічних досліджень: диференційно-психологічний, онтогенетичний, загально-психологічний.</p> <p>Диференційно-психологічний напрям: визначення типів нервової діяльності, індивідуальних особливостей особи. Темперамент. Дослідження типів темпераменту</p>	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

		<p>(І.Кант, К.Юнг, Є.Кречмер, І.Павлов). Типи поведінки, темпераменту і психологічні портрети на основі питань Д.Кейрсі. Соціоніка як галузь пізнання. Екстраверти та інтроверти, сенсорики та інтуїтики, етики і логіки, раціоналісти та ірраціоналісти. Типи людей в соціоніці, їх характеристика. Поняття квадри. Квадри Альфа, Бета, Гамма, Дельта. Закон змінності квадр. Соціоніка і політичний лідер.</p> <p>Знати онтогенетичний напрям дослідження: формування особистості від дитячого до зрілого віку. Внесок З.Фройд, А.Адлер, В.Райх, К.Юнг, Г.Лассуелл).</p> <p>Загально-психологічний підхід до вивчення феномена політичного лідера.</p>	
4.	<p>Тема 4. Функції та інституціоналізація політичного лідерства</p>	<p>Визначати критерії функціональності політичного лідерства. Універсальні функції (орієнтаційна/стратегічна, діагностична/аналітична, мобілізаційна, інтегративна, інструменталістська, комунікаційна, організаторська). Специфічні функції (вираження інтересів, координаційна, функція легітимності політичного устрою, прагматична). Рольові функції (висунення мети, програми, ідеалу, висунення засобів їх здійснення та координація діяльності груп, «заражння» груп власною мотивацією, функція соціального арбітражу та патронажу, представництво групи у внутрішніх і зовнішніх відносинах, знаходження та ухвалення оптимальних політичних рішень). Поняття «інституціоналізації».</p> <p>Основні передумови інституціоналізації. Етапи інституціоналізації політичного лідерства. Професіоналізація політичного лідерства. М.Вебер про вимоги до професійного лідера.</p>	<p>Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи</p>

5.	<p>Тема 5. Загальні типологічні підходи до політичних лідерів. Стили політичного лідерства</p>	<p>Розглянути ранні типології лідерства (М.Вебер, Е.Богардус, Ф.Бартлетт, Ф.Редл, Дж.Гетцель, Є. Губа, Р.Хілл, С.Міллз). Основні політико-психологічні типології лідерів. Типологія К.Ходжкінсона. Типологія образів М.Херманн. Типологія реальних лідерів і менеджерів Р.Такера. Типологія Р.Каттела і Г.Стайса. Типологія за емоціним показником С.Джибба. Типологія лідерів Г. Лассуелла.</p> <p>Лідери-консерватори, лідери-революціонери, лідери-реакціонери. Формальне і неформальне лідерство. Функціональне і дисфункціональне, конформістське і нонконформістське лідерство.</p> <p>Поняття стилю політичного лідерства. Поділ лідерів за стилем їх діяльності. Елементи стилю політичного лідера за М.Херманн. Моделі взаємовідносин лідера з групою за К.Левіним, Р.Ліппітом, Р.Уайтом, їх ознаки. Чотири стилі реалізації лідерських обов'язків за Дж.Фарбером. Типи стилів політичного лідера (Р.Мухасєв).</p> <p>Риси авторитарного лідерства: одноособова політична влада, монополізм у визначенні стратегії та тактики, в прийнятті політичних рішень та здійсненні всебічного контролю над політичними процесами в суспільстві. Авторитарний лідер і право. Етапи розвитку авторитарних лідерів: тирані, автократи, абсолютні монархи, «авторитарні особи» (Е.Фромм), диктатори. Умови появи авторитарних лідерів. Авторитарне лідерство за Т.Адорно. Передумови виникнення демократичного типу лідерів (пряма демократія, виборність влади, колегіальність прийняття рішень, звітність посадових осіб). Особистісні якості демократичного лідера. Вимоги до виділення демократичних політичних лідерів на сучасному етапі.</p>	<p>Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи</p>
----	--	--	---

		Визначити фактори, що впливають на стиль лідерства (політико-історичні фактори, політична культура, ситуаційний фактор, потенціал організації, характеристики послідовників, економічний фактор і фактор виробничої ситуації, адміністративно-територіальний чинник, фактор складності суспільних завдань).	
6.	Тема 6. Вожді і лідери. Культ особи політичного лідера	Визначити поняття вождизму. Вождизм як тип владних відносин, вождизм як владний інститут. Співвідношення понять лідера і вождя. Матриця Ю. Мілованова, її складові елементи: функції лідера (вождя) в певній системі влади, суспільне призначення інституту, місце і роль лідера в системі влади, суб'єктивні уявлення лідера (вождя) і його отчення про цілі і завдання діяльності. Визначити поняття диктатури. Прояв месіанізму в політичній діяльності політичних лідерів. Культ особи політичного лідера. Соціальна природа культу особи. Прояви культу особи в політичній практиці. Міф про мудрого лідера.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Імідж політичного лідера	Іміджмейкінг. Визначити поняття політичного іміджу (антропологічний, онтологічний, ціннісний, етичний підходи). Класифікації основних факторів іміджу політичних лідерів. Психологічна природа іміджу. Компоненти моделі іміджу політичного лідера. Засоби формування іміджу політичного лідера.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
8.	Тема 8. Особливості формування політичного лідерства в сучасній Україні	Визначити вплив радянського минулого на сучасний стан політичного лідерства в Україні. Еволюція політичного лідерства в сучасній Україні. Групи політичних лідерів. Механізм політичного лідерства в сучасній Україні. Перспективи становлення інституту політичного лідера в Україні.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Глобальне лідерство країн	Вміти аналізувати політичне лідерство в різних країнах світу	Тести, Контрольні

	Лідери країн Осі Розглянути лідерство США в умовах глобальних трансформацій Боротьба США та Китаю за глобальне лідерство у 21 ст. Визначити проблеми та перспективи глобального лідерства Проаналізувати тенденції розвитку лідерства в скандинавських країнах.	запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	30
Бали за контрольну роботу за теми, винесені на лекційні і семінарські заняття	50
Бали за індивідуальну роботу	10
Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Бали за теми, винесені на лекційні і семінарські заняття	Бали за підсумкову письмову контрольну роботу по темах, які винесені на лекційні і семінарські заняття	Бали за індивідуальну роботу	Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури для написання індивідуального завдання	Максимальна кількість балів
1	2	3	4	6
Максимально 30	Максимально 50	Максимально 10	Максимально 10	100

Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 5 бальною шкалою

Поточний контроль з дисципліни «Лідерство у міжнародних відносинах» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 30 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за стобальною системою. У кінці семестру сума всіх оцінок ділиться на кількість оцінок та множиться на 6.

Контроль знань та навичок, що базуються на засвоєнні лекційних та семінарських занять, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). За опрацювання усіх тем, визначених для лекційних і семінарських занять, студент може отримати максимально 50 балів.

Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимально у 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль дисципліни здійснюється у формі заліку та передбачає виконання письмових залікових завдань, які містять як розгорнуті, так і тестові завдання. На залік виносяться питання, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни.

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» \(введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.\)](#) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» \(Нова редакція\) \(введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.\)](#) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
Література:	
Демократія: Антологія / Упоряд. О.Проценко .-К.:Смолоскип,2005 .-1108 с.-966-8499-15-8 .-45,00 Шифр: 66.011.2 Авторський знак: Д 31	
Демократія: Антологія [Текст] .-К.:Смолоскип,2005 .-1108 с.-966-8499-15-8 .-58,00 Шифр: 66.01.2 Авторський знак: Д31	
Державні, політичні та громадські діячі України: політичні портрети [Текст]: навч. посіб./За ред. Панова М. І.,Кн. 1.-К.:Ін Юре,2002 .-476 с.-966-8088-02-6 .-32,00 Шифр: 63.3(4Укр)-8 Авторський знак: Д36	
Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера [Текст]/під ред. Є. Причепія .-К.:Тандем,2002 .-584 с.-966-7145-40-9 .-35,20 Шифр: 66.0 Авторський знак: К47	
Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти) [Текст]:навч. посібник/за заг. ред. проф. Ф. М. Рудича .-Рек. МОН .-К.:ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України,2012 .-400 с.-978-966-02-6548-6 .-35,00 Шифр: 66.0 Авторський знак: П 49	
Політологічний енциклопедичний словник [Текст]/за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка .-2-ге вид., доп. і перероб.-К.:Генеза,2004 .-736 с.-966-504-244-0 .-65,00 Шифр: 66.0я2 Авторський знак: П50	
Регіональні та національні еліти : хто формує політику? [Текст]: матеріали Міжнародної наукової конференції. Чернівці, 6-7 грудня 2001.-Чернівці:Букрек,2002 .-280 с.-966-7854-40-Х .-32,00 Шифр: 66.0 Авторський знак: Р 32	
Головатий М. Ф. Політична психологія [Текст]:підручник .-2-ге вид. Рек. МОН .-К.:ЦУЛ,2009 .-400 с.-978-966-364-853-8 .-64,00 Шифр: 159.9:32(075.8) Авторський знак: Г61	
Головатий М. Ф. Політична психологія [Текст]:навч. посібник .-К.:МАУП,2001 .-136 с.-966-608-085-0 .-10.00 Шифр: 159.9:32(075.8) Авторський знак: Г61	
Головатий Микола Федорович Політична психологія [Текст]:підручник .-2-е вид., Рек. МОН .-К.:ЦУЛ,2017 .-400 с.-978-966-364-853-8 .-10.00 Шифр: 159.9:32(075.8) Авторський знак: Г61	
Кухта Б. Феномен політичного лідера. Історичні силуети на тлі епох [Текст] .-Львів:Вид-во Кальварія,2000 .-232 с.-966-7092-74-7 .-18,00 Шифр: 66.011.8 Авторський знак: К95	
Кухта Борис Політична еліта (кратократичний аспект) [Текст] .-3-є вид., перероб. й доп.-Львів:ЦПД,2011 .-420 с.-978-966-709-209-2 .-28,00 Шифр: 66.0 Авторський знак: К 95	
Мандзій Л. С., Дацаківська О. Ю. Політична еліта: історія та теорія [Текст]:навч. посібник .-Рек. МОН .-Львів:ВЦ ЛНУ ім. І.Франка,2009 .-365 с.-978-966-613-725-1 .-50,69 Шифр: 66.011.8я73 Авторський знак: М 21	
Балабанова Л.В. Управління персоналом. Підручник. /Балабанова Л.В., Сардак О.В. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – С. 87–92.	
Глобальний договір ООН [Електронний ресурс] – Режим доступу.: http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/what	
Ковальчук В. І. Проблеми управлінського лідерства в професійно-технічній освіті / В. І. Ковальчук // Вісн. післядиплом. освіти: Зб. наук. праць / Голов. ред. В. В. Олійник. – К.: Геопринт, 2009. – Вип. 11, ч. 1. – С. 101–111.	
Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с.	
Малюська В. А. Лідерські якості керівника – умова ефективного функціонування трудового колективу /В. А. Малюська // http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/19960.doc.htm	

- Палеха Ю. І. Етика ділових відносин : навч. посібник / Ю. І. Палеха – К.: Кондор, 2008. – 356 с.
- Прохоренко Т. Г. Лідерство як форма самоствердження особистості в малій групі. / Прохоренко Т. Г., Зборовська О. П., Носирєва Г. А. – Вісник Міжнародного Слов'янського університету: український науково-теоретичний журнал. Ювілейний випуск. – Харків, 2008. – С. 12–18.
- Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера.: Навчальний посібник / Л. І. Скібіцька. – К.: Центр учбової літератури, 2009. —181с.
- Скібіцька Л. І. Менеджмент. Навчальний посібник. / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
- Соціологія: Підручник / за ред. докт. соціолог. наук, проф. В. М. Пічі. – 4-те видання, виправлене. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 278 с.
- Стадник В. В. Менеджмент.: Підручник / В. В. Стадник, М. А. Йохна – 2-ге вид., вип., допов. – К., Академвидав, 2007. – 452 с.
- Стоян Т. А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: навч. посібник / Т. А. Стоян. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 232 с.
- Хочеш стати лідером – обганяй або йди своїм шляхом / ІКЖЦ. – К.: ФОП Москаленко О. М. – 2013. – 36 с.
- Струтинська Тетяна, Мартисевич Алла Основні напрями польсько-німецької співпраці. Вісник Прикарпатського університету. Політологія / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: ЛІК, Вип.14. – 2020. С. 240-250.
- Strutynska T., Stetsiuk N., Boichuk O. Politization of history and its role on the international relations: theoretical and empirical analysis on example of polish-german relation. Vol 1 No 151 (2022): Actual Problems of International Relations. Pp. 10-26. URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3817>
- Tetiana Strutynska, Voter Turnout during Local Elections in Poland and Ukraine, Samorząd terytorialny Polski Wschodniej wobec wyzwania rozwoju regionalnego. Polskie doświadczenia i wnioski dla Ukrainy, liczba stron 288, Wydawca: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Chełmskie Towarzystwo Naukowe, Chełm, 2017, red. Iwona Lasek- Surowiec , s. 249-259.
- Струтинська Т. Конституційні засади проведення місцевих виборів в Україні та країнах Вишеградської групи, Samorząd terytorialny w konstytucjach wybranych państw Europy Srodkowo-Wschodniej. Wydawca: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Chełm, 2018, red. Iwona Lasek-Surowiec. – S. 103-112.
- Законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств:
 Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
 Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 1, каб. 103. Тел.: +80342 75-20-27 Email: https://kmv.pnu.edu.ua/
---------	---

	<p>Ст. лаборант кафедри: Богачик-Дідович Юлія Ярославівна Сторінки в соцмережах:</p> <p> https://www.facebook.com/pnuir</p> <p> https://instagram.com/pnu_international_relations?igshid=MDM4ZDc5MmU=</p>
Викладач	 <p>Струтинська Тетяна Зіновіївна Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин</p>
Контактна інформація викладача	<p>+80342 75-20-27 tetiana.z.strutynska@pnu.edu.ua</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил</p>

	внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до <u>Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти</u> (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.
Неформальноосвіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

Викладач

Струтинська Т.З.